

Karabin O.Y.

Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk

COMPONENTS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE PROFESSIONALS COMPUTER PROFILE

Summary

The theoretical basis of professional competence of future specialists of computer type, milestones and major problems of formation of professional competence and defines the components of professional competence. Due consideration components of professional competence of future specialists of computer type found that professional competence of future specialists of computer type at present is realized through the introduction of computer technology and dynamic information and communication technologies that contribute to the deepening of professional knowledge and skills, enhance teaching and learning of professional, scientific and piznovalnoyi motivation, deepening zahalnoprofesiyanoi activities forming receptivity to pedagogical innovation and self-improvement of professional skills, personal development and growth of professional qualifications.

Keywords: information environment, education, information education, information technology, professional competence, professional competence of future specialists of computer type.

УДК 378:379.85-057.212

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лоїк Г.Б.

Відокремлений підрозділ
Львівська філія

Київського національного університету культури і мистецтва

У статті здійснено класифікацію інноваційних педагогічних технологій, визначено їх особливості. Розглянуто переваги інформаційно-комунікаційних технологій серед інших. Проаналізовано проектну технологію та запропоновано методику впровадження її у практику навчального процесу підготовки майбутніх менеджерів туризму. Визначено зміст і структуру педагогічної концепції підготовки менеджерів туризму.

Ключові слова: тренінг, інформаційно-комунікаційні технології, проект, портфоліо, менеджер туризму.

Постановка проблеми. Найважливішим завданням реформування освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої особистості, формування її фізичного й морального здоров'я. Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, сучасний випускник вищого навчального закладу повинен оволодіти такими якостями, як:

- швидке адаптування у мінливих життєвих ситуаціях, в умовах ринку;
- вміння самостійно та критично мислити;
- можливість генерувати нові ідеї, творчо мислити;
- вміння бути комунікабельним, інформаційно грамотним.

Традиційна система навчання, яка розрахована на усереднену особистість, не відповідає поставленому завданню. Вирішення цієї проблеми передбачає психолого-педагогічне обґрунтування змісту й методів навчально-виховного процесу, при цьому ефективним засобом формування особистості стають освітні технології, а продуктом діяльності – особистість випускника вищого навчального закладу, який має бути компетентним не лише в професійній галузі, але й мати активну життєву позицію, високий рівень громадянської свідомості, бути компетентним при вирішенні будь-яких завдань, які ставить перед ним життя. І освітнім інноваційним технологіям навчання у цьому процесі надається особливого значення.

При традиційній моделі навчання студент, виступає у ролі «об'єкта» навчання. Він повинен засвоїти

і відтворити основну базу знань з предмету, слухаючи лекції, працюючи з теоретичним матеріалом. Активна модель навчання сприяє стимулюванню пізнавальної активності і самостійності студентів. Студент виступає в ролі «суб'єкта» навчання, виконує творчі завдання, вступає у діалог із викладачем. Провідними є практичні та частково-пошукові методи. Інтерактивна модель розглядає навчання як спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, що має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [1]. Викладач і студенти є «рівноправними суб'єктами» навчання.

Інноваційна педагогічна діяльність пов'язана з відмовою від відомих штампів, стереотипів у навчанні, вихованні та розвитку особистості учня, створює нові нормативи особистісно-творчої, індивідуально спрямованої діяльності педагога, розробляє педагогічні технології, що реалізуються в цій діяльності. Особливо важливим це стає сьогодні, коли важливим пріоритетом державної політики на ринку праці є оптимізація професійної підготовки населення з акцентуванням не на оцінці процесу навчання, а на результаті, не на тривалості навчання, а на його якості [6, с. 36].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем професійної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі приділяється значна увага. Так, питання розробки та впровадження різноманіт-

них інноваційних форм та технологій, спрямованих на вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців розглядали А. Артемьєва, А. Вербицький, В. Платов, С. Сисоева, В. Трайнев; їх систематизацію, аналіз та використання викладено в роботах К. Ангеловски, Л. Буркової, Н. Буги, В. Кременя, Л. Штефан, Г. Сазоненко; проблемам організаційно-методичного забезпечення інноваційних процесів в освіті присвячено дослідження М. Аузіної, І. Галиці, Б. Гречаника, І. Дичківської, Н. Буги, Д. Алфімова; моделювання професійної підготовки як засіб її оптимізації вивчали І. Драгомирецький, М. Скаткін, В. Сластенін, І. Ситіна. Дослідженням проблем підготовки фахівців для сфери туризму присвятили свої праці О. Бейдик, О. Зорін, Л. Кнодель, А. Конох В. Лозовецька, О. Любіцева, П. Масляк, Н. Мартинова, Г. Михайличенко, Я. Олійник, Т. Сокол, Л. Соловей, Т. Ткаченко, В. Федорченко, Г. Цехмістрова, П. Шищенко, Г. Шука, зокрема впровадженням інноваційних технологій навчання в педагогічний процес професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій займались О. Вербицький, А. Нісімчук, І. Носаченко, П. Олійник, О. Падалка, Л. Поважна, Н. Фоменко, питання тренінгової підготовки у своїх дослідженнях розкривали Л. Бондарева, Г. Ковальчук, О. Куклін, Т. Поясок, О. Щербак.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність наукових досліджень, проблема підвищення ефективності фахової підготовки майбутніх менеджерів туризму ще недостатньо досліджена, наприклад, у питаннях впровадження практикоорієнтованих та особистісно-орієнтованих інноваційних технологій навчання при вивченні профільних предметів.

Мета статті. Головною метою статті є розглянути проектну технологію в контексті використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх менеджерів туризму.

Виклад основного матеріалу. Аналіз досліджень науковців, дає нам змогу розглядати інноваційні педагогічні технології як такі, що спрямовані на задоволення актуальних потреб системи освіти, спираються на використання нових знань, базуються на мотивації суб'єктів педагогічної діяльності та мають на меті виведення закладу освіти на більш високий, конкурентноспроможний рівень [5]. Сучасні інноваційні педагогічні технології можна класифікувати наступним чином:

- структурно-логічні технології – поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і розв'язання дидактичних задач на основі відбору їх змісту, форм, методів і засобів навчання на кожному етапі з урахуванням поетапної діагностики результатів;

- інтеграційні технології – дидактичні системи, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань і вмінь, різноманітних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів, навчальних тем, уроків, навчальних днів;

- ігрові технології – дидактичні системи використання різноманітних ігор, під час виконання яких формуються вміння розв'язувати завдання на основі компромісного вибору (театралізовані, ділові та ролеві ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг; розв'язання практичних ситуацій і задач, комп'ютерні програми тощо);

- тренінгові технології – система діяльності для відпрацювання певних алгоритмів розв'язання типових практичних завдань, за допомогою комп'ютера (психологічні тренінги інтелектуального розвитку, спілкування, розв'язання управлінських завдань);

- інформаційно-комунікаційні технології – технології, що реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу людина-машина за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних тощо);

- діалогові технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня: учень-учитель, учень-автор, учитель-автор тощо. Діалогові форми вважаються найбільш поширеними серед інших сучасних технологій [9].

Важливою особливістю інноваційних технологій є можливість їх активного та ефективного поєднання в практиці педагогічної діяльності.

Професійно-орієнтовані дисципліни туристичного профілю належать до дисциплін із швидкими оновленням змісту матеріалу та варіюванням змісту, що відображає сучасний стан ринку туристичних послуг, їх вивчення вимагає застосування активних форм навчання. Туристична галузь динамічно змінюється, тому зміст навчальних програм, які відображають реалії туристичного бізнесу оновлюється та вдосконалюється безперервно. Тому ми обрали для використання у навчальній діяльності елементи інформаційно-комунікаційних технологій, тренінгів та проектної технології, що мають високий потенціал індивідуалізації, мобільності, динамічного наповнення та занурення учасників у процесу.

Велика перевага інформаційно-комунікаційних технологій, крім мобільності та індивідуалізації, в тому, що вони дозволяють інтеграцію в інші педагогічні технології з відповідним зростанням ефективності навчального процесу. Наприклад, науковці Р. Брик, М. Пальчук досліджували ефективність застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у комплексі з ігровими в процесі навчання на рівні фахівців для сфери туризму (засобами реальних та віртуальних професійно-симулятивних ситуацій та ігор) [3, с. 406-415]. Так, за допомогою інтернет-технологій, технологій мультимедіа, спеціальних програмних продуктів можливе: проведення практичних занять в обладнаних аудиторіях-модулях за напрямками «інформцентр», «митиця», «готель» тощо; синтез інформаційно-комунікаційних та ігрових технологій у вигляді навчальних та виробничих тренінгів або спеціальних ситуаційних вправ (кейсів) [8].

Під тренінгом доцільно розуміти комплекс вправ, які планомірно здійснюються з метою формування та вдосконалення умінь та навичок, підвищення ефективності діяльності. Цей комплекс вправ здійснюється за методикою, розробленою на науковій основі під керівництвом кваліфікованого фахівця [7]. Під час тренінгу здійснюється «навчання через дію». Викладач виступає у ролі організатора та консультанта, він не нав'язує готові знання, а спрямовує слухачів курсів на розв'язання типових проблем. Одним з важливих умов успішного використання тренінгу є чітке планування: формулювання теми, виділення у ній основних питань, розробка детального сценарію до кожного з них, встановлення часових обмежень та вивчення конкретної проблеми.

Проектна технологія – ефективний конкурент класичній системі освіти, яка, водночас, може не витіснити останню, а гармонійно доповнювати. Вона переводить практичну діяльність на шлях попереднього проектування навчально-виховного процесу з наступним впровадженням розробленого під час реалізації проекту в аудиторії. На відміну

від традиційних розробок, ця технологія пропонує проектування навчально-виховного процесу (план діяльності студентів під керівництвом викладача), визначити структуру та зміст діяльності самого студента, тобто проектування навчально-пізнавальної діяльності учасників навчання через технологію співробітництва.

Робота над навчальним проектом – практика особистісно-орієнтованого навчання, яке відбувається з кожним студентом окремо. Навчальне проектування орієнтоване перш за все на самостійну діяльність студентів: індивідуальну, парну або групову, яку виконують протягом визначеного часу [4].

Коли викладач ставить завдання, він тим самим окреслює плановані результати навчання і вихідні дані. Усе інше мають зробити студенти: намітити проміжні завдання, знайти шлях їх вирішення, провести певні дії згідно поставлених завдань, порівняти отримане з необхідним, коригувати діяльність [2, с. 34-37].

Проектна технологія орієнтується на самостійну діяльність студентів, в процесі якої передбачається розв'язання поставленої задачі, що вимагає від студента:

- застосування різноманітних методів, засобів і форм навчання;
- використання та синтезу знань з різних галузей науки і техніки, творчих умінь.

У практичну діяльність навчального закладу проектну технологію ми впроваджуємо, використовуючи роботу в групах. Так, на початку курсу групам студентів (4-5 чоловік) пропонується організувати туристичні агентства з певним напрямом роботи, що відповідає видам туризму, де вони обирають свій напрямок із запропонованих тем проектів, щоб реалізувати їх в процесі вивчення даного курсу.

При роботі над проектом викладач повинен зацікавити студентів у набутті знань, які їм знадобляться в житті, тому на початку проекту ставиться ключове питання. Також викладач дає підказку, де здобути інформацію з того чи іншого питання. Для цього наводиться список інформаційних джерел.

Робота над проектом розрахована на самостійну діяльність студентів, яка виконується в визначений відрізок часу. Коли цілі і задачі поставлені, студенти в групах проходять такі етапи: «дослідників», «аналітиків», «практиків», «винахідників»:

- «Дослідник» – розглядають завдання знайомим способом;
- «Аналітик» – розглядають всі види туризму та порівнюють чим вони схожі, чим відрізняються;
- «Практик» – розглядають способи організації роботи туристичної фірми та необхідну документацію;
- «Винахідник» – знаходять методи та технології роботи туристичної фірми для покращення обслуговування туристів.

Результатом роботи груп є створення портфо-

лю, оформлення підсумків проектної діяльності у вигляді презентацій, публікацій та Web-сторінок і отримання практичних знань, які вони можуть використати у своїй професійній діяльності.

Отже, інноваційна освітня діяльність – складний процес, що потребує умілого, гнучкого, конструктивного застосування. Впровадження інноваційних педагогічних технологій на практиці дозволяє вирішувати проблеми індивідуалізації та диференціації навчання, формування та розвитку особистої освітньої перспективи. При цьому спостерігається зростання професійної компетентності студентів-майбутніх фахівців туристичної галузі, відслідковується формування сучасного стилю мислення з його характерними ознаками (креативністю, системністю, гнучкістю, динамізмом, перспективністю, об'єктивністю, концептуальністю) на рівні особистості.

Зміст і структура педагогічної концепції підготовки менеджерів туризму за умови використання інноваційних технологій повинні бути спрямовані на:

- створення навчальних програм з профільних предметів, що забезпечують сприятливі умови для інтенсивного опанування нового змісту туристського простору;
- формування професійно важливих якостей і властивостей спеціалістів з туризму;
- розробку нетрадиційних дидактично обґрунтованих способів і прийомів навчання й виховання;
- проведення науково-дослідницьких робіт;
- розробку навчальних комплексів, спрямованих на з'ясування й розвиток індивідуальних професійних здібностей майбутніх фахівців з туризму;
- проведення навчально-виховного процесу з використанням нових технологій навчання, навчально-методичних матеріалів, форм і засобів навчання;
- розробку, виробництво й реалізацію аудіовізуальних засобів навчання (кіно-, фото-, відеоматеріалів), навчальних макетів і тренажерів, програмних засобів і програмно-туристських комплексів, організацію виставок, фестивалів, конкурсів та інших заходів.

Висновки і пропозиції. Використання інноваційних технологій сприятиме підвищенню якості навчального процесу за таких умов: відповідний морально-психологічний клімат; постійне вдосконалення матеріально-технічної бази і дидактичного забезпечення навчального процесу; багаторівневість і гнучкість у питаннях конструювання змісту, форм, методів і засобів навчання з урахуванням специфіки навчального закладу, професійних потреб та індивідуальних запитів всіх учасників процесу; випереджальний характер навчання, посилення його практичної навчання.

Але слід також враховувати, що жодна освітня технологія не може розглядатися як універсальна. Організація навчального процесу в сучасних умовах вимагає поєднання різних технологій, творчого підходу до їх використання, а також створення нових навчальних технологій.

Список літератури:

1. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, Г.І. Коберник та ін. – К.: Наук думка, 2004. – 85 с.
2. Осмоловський А.О. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості / А.О. Осмоловський, Л.М. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 2. – С. 34-37.
3. Пальчук М.І. Психолого-педагогіческие аспекты профессионального образования в сфере туризма / Марина Ивановна Пальчук // Гуманітарний вісник «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім.Г.Сковороди»: наук.-теорет. збір. Спец. вип. Педагогіка. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2006. – С. 406-415.
4. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія / С.О. Сисоєва, А.М. Алексюк, П.М. Воловник, О.І. Кульчицька, Л.С. Сігаєва, Я.В. Цехмістер. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 520 с.
5. Перспективні освітні технології / За ред. Г.С. Сазоненко. – К., 2000. – 560 с.

6. Проблеми формування змісту освіти в умовах ступеневої підготовки фахівців: Матеріали Всеукраїнського семінару (4-5 лютого 2003 р.). – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2003. – 84 с.
7. Пугачев В.П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом / В.П. Пугачев. – М.: Аспект Прес, 2000. – 285 с.
8. Федорченко В.К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: монографія / Володимир Кирилович Федорченко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 472 с.
9. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / Василь Васильович Химинець. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІПО, 2007. – 364 с.

Лоик Г.Б.

Обособленное подразделение

Львовский филиал

Киевского национального университета культуры и искусства

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ ТУРИЗМА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация

В статье осуществлена классификация инновационных педагогических технологий, определена их особенность. Рассмотрены преимущества информационно-коммуникационных технологий среди других. Проанализирована проектная технология и предложена методика внедрения ее в практику учебного процесса подготовки будущих менеджеров туризма. Определено содержание и структуру педагогической концепции подготовки менеджеров туризма.

Ключевые слова: тренинг, информационно-коммуникационные технологии, проект, портфолио, менеджер туризма.

Loik H.B.

L'viv Branch of Kyiv National University of Culture and Arts

TRAINING OF FUTURE MANAGERS FOR TOURISM BUSINESS UNDER CONDITIONS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Summary

Classification of innovative educational technologies are determined and identified in this article. The advantages of information and communication technologies are considered. The project technology and the methods of its implementation in practice of the educational process are analyzed. The content and structure of teacher training concept for future managers in tourism business is defined.

Keywords: training, information and communication technologies, project, portfolio, managers in tourism business.

УДК 372.881.1

МІЖКУЛЬТУРНА ІНШОМОВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ

Ніколаєва С.Ю.

Київський національний лінгвістичний університет

Анотація: У статті висвітлено результати аналізу державних документів, робіт вітчизняних і зарубіжних учених, які досліджували і зараз продовжують досліджувати проблему міжкультурної іншомовної освіти. Доведено, що в Україні у цій сфері зроблено багато позитивного, але залишилося і чимало не вирішених проблем. До ключових із них віднесено такі: відсутність концепції міжкультурної іншомовної освіти, невідповідність державних освітніх і професійних стандартів сучасним вимогам до іншомовної освіти, відсутність окремих типових навчальних планів і типових програм з іноземних мов тощо. Особливу увагу акцентовано на важливості покращення методичної підготовки майбутніх учителів і викладачів іноземних мов. Сформульовано рекомендації щодо укладання системи державно-інструктивних і навчально-методичних матеріалів для підвищення якості міжкультурної іншомовної освіти в Україні.

Ключові слова: іноземна мова, вчитель, викладач, міжкультурна іншомовна освіта, методична підготовка, навчальний план, програма.

Постановка проблеми. Протягом останнього десятиліття в світі інтенсивно розвиваються інтеграційні процеси, зростає обсяг професійних і академічних обмінів, поглиблюється міжнародне співробітництво, що стимулює розвиток міжкуль-

турної іншомовної освіти в Україні. В цих умовах іншомовна освіта набуває статусу дієвого інструменту формування інтелектуального потенціалу суспільства. Через мову створюється ефективна основа для міжнародного та міжкультурного вза-